

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
VIỆN KHOA HỌC GIÁO DỤC VIỆT NAM**

HỒ THỊ DUNG

**THIẾT KẾ VÀ SỬ DỤNG HỆ THỐNG BÀI TẬP
TRONG DẠY HỌC HỌC PHẦN GIÁO DỤC HỌC
Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC**

*Chuyên ngành: Lý luận và lịch sử giáo dục
Mã số: 62.14.01.02*

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: GS. TSKH THÁI DUY TUYÊN

HÀ NỘI - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận án

Hồ Thị Dung

Lời cảm ơn!

Để hoàn thành công trình nghiên cứu này tôi đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của các tập thể và cá nhân.

Trước hết, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc về sự giúp đỡ tận tình của thầy giáo hướng dẫn khoa học: **GS. TSKH Thái Duy Tuyên**

Tôi xin chân thành cảm ơn các nhà khoa học, các Thầy giáo, Cô giáo, Trung tâm đào tạo và bồi dưỡng Viện Khoa học giáo dục Việt Nam đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ tôi hoàn thành luận án.

Tôi xin cảm ơn sự giúp đỡ quý báu của Ban Giám Hiệu, Khoa Tâm lý - giáo dục trường Đại học Hồng Đức đã động viên, khuyến khích và tạo mọi điều kiện cho tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự hợp tác nhiệt tình của các công tác viên, giảng viên và sinh viên các trường Đại học sư phạm Hà Nội, trường Đại học Hồng Đức Thanh Hoá, trường Đại học sư phạm Huế, trường Đại học Sài gòn, trường Đại học sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.

Cuối cùng, tôi xin cảm ơn gia đình, bạn bè và các đồng nghiệp đã quan tâm, chia sẻ, động viên tôi trong quá trình thực hiện luận án.

Tác giả luận án

HỒ THỊ DUNG

MỤC LỤC

Trang phụ bìa	
Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục chú giải các chữ viết tắt	vii
Danh mục các bảng biểu	ix
Danh mục các biểu đồ	x
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.....	3
4. Giả thuyết khoa học.	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	3
6. Phạm vi nghiên cứu	3
7. Phương pháp nghiên cứu	4
8. Những luận điểm cơ bản cần bảo vệ.....	5
9. Những đóng góp mới của luận án.....	6
10. Cấu trúc của luận án:	7
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA VIỆC THIẾT KẾ VÀ SỬ DỤNG BÀI TẬP TRONG DẠY HỌC HỌC PHẦN GIÁO DỤC HỌC Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC	8
1.1. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	8
1.1.1. Trên thế giới.....	8
1.1.2. Ở Việt Nam.....	11
1.2. Một số khái niệm cơ bản	14
1.2.1. Thiết kế	14
1.2.2. Bài tập	14
1.2.3. Hệ thống bài tập.....	17
1.2.4. Thiết kế hệ thống bài tập	19
1.2.5. Bài tập Giáo dục học.....	19

1.3. Những vấn đề cơ bản về bài tập	20
1.3.1. Vai trò của bài tập trong quá trình dạy học	20
1.3.2. Phân loại bài tập.....	23
1.4. Một số vấn đề lí luận về dạy học đại học	32
1.4.1. Bản chất của quá trình dạy học (QTDH) đại học	32
1.4.2. Phương pháp dạy học đại học.....	35
1.4.3. Hình thức tổ chức dạy học đại học	36
1.5. Phương thức đào tạo theo học chế tín chỉ	38
1.5.1. Khái niệm.....	38
1.5.2. Đặc điểm của học chế tín chỉ.....	38
1.5.3. Ưu, nhược điểm của HCTC	39
1.5.4. Phương pháp dạy học theo hệ thống tín chỉ.....	40
1.6. Những đặc trưng cơ bản của học phần Giáo dục học ở trường Đại học	41
1.6.1. Đặc điểm học phần Giáo dục học	41
1.6.2. Nội dung, chương trình học phần GDH ở trường Đại học hiện nay	42
Kết luận chương 1	46
Chương 2: CƠ SỞ THỰC TIỄN CỦA THIẾT KẾ VÀ SỬ DỤNG BÀI TẬP TRONG DẠY HỌC HỌC PHẦN GIÁO DỤC HỌC Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC	48
2.1. Mục đích, nội dung, đối tượng và phương pháp điều tra	48
2.1.1. Mục đích điều tra	48
2.1.2. Nội dung điều tra	48
2.1.3. Đối tượng điều tra.....	48
2.1.4. Phương pháp điều tra.....	49
2.2. Kết quả khảo sát thực trạng	49
2.2.1. Nhận thức của giảng viên và sinh viên về sự cần thiết, ý nghĩa của việc sử dụng bài tập trong dạy học môn GDH	49
2.2.2. Nhận thức của GV về yêu cầu, qui trình thiết kế và sử dụng bài tập	53
2.2.3. Thực trạng sử dụng bài tập trong dạy học học phần Giáo dục học	64
Kết luận chương 2	76
Chương 3: THIẾT KẾ VÀ SỬ DỤNG HỆ THỐNG BÀI TẬP GIÁO DỤC HỌC Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC	79

3.1. Thiết kế hệ thống bài tập	79
3.1.1. Nguyên tắc chung khi thiết kế hệ thống bài tập	79
3.1.2. Yêu cầu thiết kế hệ thống bài tập.....	82
3.1.3. Quy trình thiết kế hệ thống bài tập	85
3.2. Sử dụng hệ thống bài tập trong dạy học	92
3.2.1. Nguyên tắc chung khi sử dụng hệ thống bài tập trong dạy học.....	92
3.2.2. Yêu cầu khi sử dụng hệ thống bài tập trong các loại giờ học.....	93
3.2.3. Quy trình sử dụng bài tập trong các giờ học	96
3.3. Thiết kế hệ thống bài tập học phần Giáo dục học	114
3.3.1. Cơ sở để thiết kế hệ thống bài tập học phần Giáo dục học.....	114
3.3.2. Thiết kế minh họa một số bài tập học phần Giáo dục học.....	116
3.4. Điều kiện để thiết kế và sử dụng HTBT trong dạy học học phần GDH có hiệu quả	116
3.4.1. Điều kiện để thiết kế HTBT trong dạy học học phần Giáo dục học có hiệu quả.....	116
3.4.2. Điều kiện để sử dụng HTBT trong dạy học học phần Giáo dục học hiệu quả.....	117
Kết luận chương 3	118
Chương 4: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	120
4.1. Khái quát chung về quá trình thực nghiệm	120
4.1.1. Mục đích thực nghiệm	120
4.1.2. Nội dung thực nghiệm	120
4.1.3. Đối tượng thực nghiệm.....	120
4.1.4. Tiến trình thực nghiệm	121
4.1.5. Chuẩn và thang đánh giá thực nghiệm	123
4.2. Giai đoạn thực nghiệm vòng 1	127
4.2.1. Phân tích kết quả trước thực nghiệm	127
4.2.2. Thực nghiệm vòng 1	130
4.2.3. Đánh giá chung về kết quả thực nghiệm sau vòng 1	137
4.3. Thực nghiệm vòng 2	138
4.3.1. Phân tích kết quả trước thực nghiệm	138
4.3.2. Thực nghiệm vòng 2.....	141
4.3.3. Đánh giá chung về kết quả thực nghiệm sau vòng 2	149

4.4. Đánh giá của giảng viên và SV tham gia sau quá trình thực nghiệm	153
4.5. Những khó khăn với GV và SV khi sử dụng BT trong dạy học môn GDH	154
4.5.1. Đối với GV	154
4.5.2. Đối với SV	155
Kết luận chương 4	155
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	158
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN ĐÃ ĐƯỢC CÔNG BỐ	161
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	162
PHỤ LỤC	1PL

DANH MỤC CHÚ GIẢI CÁC CHỮ VIẾT TẮT

TT	Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1	BT	Bài tập
2	BTĐT	Bài tập định tính
3	CĐ	Cao đẳng
4	CĐSP	Cao đẳng sư phạm
5	CH	Câu hỏi
6	CNTT	Công nghệ thông tin
7	CT	Cần thiết
8	DH	Dạy học
9	DHGQVĐ	Dạy học giải quyết vấn đề
10	ĐH	Đại học
11	ĐC	Đối chứng
12	ĐHSP	Đại học sư phạm
13	GD	Giáo dục
14	GDH	Giáo dục học
15	GD–ĐT	Giáo dục – đào tạo
16	GV	Giảng viên
17	GVCN	Giáo viên chủ nhiệm
18	GDĐC	Giáo dục đại cương
19	GDQD	Giáo dục quốc dân
20	GDTC	Giáo dục thể chất
21	GDCN	Giáo dục chuyên nghiệp
22	GQVĐ	Giải quyết vấn đề
23	HS	Học sinh
24	HQ	Hiệu quả
25	HTBT	Hệ thống bài tập
26	HCTC	Học chế tín chỉ
27	KLSP	Kết luận sư phạm
28	KN	Kỹ năng
29	KTSP	Kiến tập sư phạm
30	KX	Kỹ xảo
31	KHQ	Khá hiệu quả

32	MB	Miền Bắc
33	MN	Miền Nam
34	MT	Miền Trung
35	MĐGD	Mục đích giáo dục
36	NDGD	Nội dung giáo dục
37	NC	Nghiên cứu
38	ND	Nội dung
39	PPDH	Phương pháp dạy học
40	PPGD	Phương pháp giáo dục
41	PT	Phổ thông
42	QLNN	Quản lý nhà nước
43	QLGD	Quản lý giáo dục
44	QTGD	Quá trình giáo dục
45	QTDH	Quá trình dạy học
46	RHQ	Rất hiệu quả
47	RCT	Rất cần thiết
48	TB	Thứ bậc
49	TC	Tín chỉ
50	TN	Thực nghiệm
51	THCVĐ	Tình huống có vấn đề
52	THPT	Trung học phổ thông
53	THCS	Trung học cơ sở
54	TLTK	Tài liệu tham khảo
55	TTSP	Thực tập sư phạm

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 2.1:	Nhận thức của GV và SV về sự cần thiết của việc sử dụng BT trong dạy học môn Giáo dục học	49
Bảng 2.2:	Nhận thức của GV và SV về ý nghĩa của việc giải bài tập GDH	51
Bảng 2.3:	Nhận thức của GV về những yêu cầu khi thiết kế một BT.....	53
Bảng 2.4:	Nhận thức của GV về qui trình thiết kế một bài tập	54
Bảng 2.5:	Nhận thức của GV về những yêu cầu khi thiết kế HTBT cho một bài học.....	56
Bảng 2.6:	Nhận thức của GV về qui trình thiết kế HTBT cho một bài học.....	57
Bảng 2.7:	Nhận thức của GV về những yêu cầu khi thiết kế HTBT cho một giáo trình	59
Bảng 2.8:	Nhận thức của GV về qui trình thiết kế HTBT cho một giáo trình	60
Bảng 2.9:	Nhận thức của GV về qui trình sử dụng BT trong các giờ học	62
Bảng 2.10:	Đánh giá của GV và SV về mức độ sử dụng BT trong dạy học môn GDH	64
Bảng 2.11:	Các nguồn thông tin GV sử dụng để thiết kế BT.....	66
Bảng 2.12:	Các nguồn tài liệu SV sử dụng để giải các BT giáo dục học.....	67
Bảng 2.13:	Tự đánh giá của SV về việc giải các bài tập GDH	69
Bảng 2.14:	Tự đánh giá của GV về hiệu quả của việc sử dụng BT trong DH môn GDH	70
Bảng 2.15:	Đánh giá của GV và tự đánh giá của SV về những khó khăn khi giải BT GDH.....	71
Bảng 4.1:	Đối tượng thực nghiệm	120
Bảng 4.2:	Phân phối tần suất điểm kiểm tra đầu vào của các lớp TN và lớp ĐC	127
Bảng 4.3:	Phân phối tần suất (%) SV đạt điểm.....	128
Bảng 4.4:	Bảng thống kê các tham số kết quả lần 1 (TN vòng 1).....	128
Bảng 4.5:	Phân phối tần suất điểm kiểm tra lần thứ 2 (vòng 1) của các lớp thực nghiệm và lớp đối chứng.	130
Bảng 4.6:	Phân phối tần suất (%) SV đạt điểm.....	131
Bảng 4.7:	Bảng thống kê các tham số kết quả lần 2 (TN vòng 1).....	131
Bảng 4.8:	Phân phối tần suất điểm kiểm tra lần 3 (vòng 1) của lớp TN và ĐC	134
Bảng 4.9	Phân phối tần suất (%) SV đạt điểm.....	135
Bảng 4.10:	Bảng thống kê các tham số kết quả lần 3 (TN vòng 1).....	135
Bảng 4.11:	Phân phối tần suất điểm kiểm tra đầu vào của các lớp TN và ĐC	138
Bảng 4.12:	Phân phối tần suất (%) SV đạt điểm. (Vòng 2)	139
Bảng 4.13:	Bảng thống kê các tham số kết quả lần 1 (TN vòng 2).....	139
Bảng 4.14:	Phân phối tần suất điểm bài kiểm tra thứ 2 (Vòng 2) của các lớp thực nghiệm và lớp đối chứng	142
Bảng 4.15:	Phân phối tần suất (%) SV đạt điểm bài kiểm tra thứ 2 (Vòng 2)	142
Bảng 4.16:	Bảng thống kê các tham số kết quả lần 2 (TN vòng 2).....	142
Bảng 4.17:	Phân phối tần suất điểm bài kiểm tra thứ 3(Vòng 2) của lớp TN và lớp ĐC.....	145
Bảng 4.18:	Phân phối tần suất (%) SV đạt điểm bài kiểm tra thứ 3 (Vòng 2).....	146
Bảng 4.19:	Bảng thống kê các tham số kết quả thực nghiệm lần 3 (vòng 2).....	146
Bảng 4.20:	Đánh giá mức độ phù hợp của qui trình thiết kế một bài tập.....	150
Bảng 4.21:	Đánh giá mức độ phù hợp của qui trình thiết kế hệ thống bài tập cho một bài học.....	151
Bảng 4.22:	Đánh giá mức độ phù hợp của qui trình thiết kế hệ thống bài tập cho một giáo trình.....	152